

IT-VIII GHAĠEB TAD-DINJA

Lil habibi Dr. Vincent Depasquale,

U holom holma kbira; ra quddiemu
Lir-ras ta' Sciberras imdawra swar,
U fehem l' hemm ġew, sewwa lin-nies mill-agħar
Jilqa', u jzomm 'il bogħod 'il bogħod minn Jiermu.
U biex ma jitlef xejn mis-sliem ta' jjiemu
Tallaba mal-Ewropa baġhat u dawwar;
Min ftit, min xejn, 'ma Piju hamsa dar
Dawra mal-Vatikan u tah, bla liemu.

Missirijietna qatgħu l-ġebel kbir
U tellgħu djar, palazzi, swar għoljin
Imdawra kullimkien mill-ikħal nir.
Sabih it-Taj Mahal, u sbieħ, setghana
L-Eiffel u il-Piramidi kburin —

Xejn inqas minnhom int, Valletta tagħna!

28/2/'78.

WALLACE PH. GULIA

VERSI

(Lil Karmen Mikalleg Buhagar
— B'Ammirazzjoni u Qima
ghax-xogħol kbir tagħha
f'għieh l-awturi Maltin u
għa' Malta. Alla jberikha!)

Halli lir-ruħ
titkellem weħidha
ħa jiskot il-baħar
ħa jeħdel ir-riħ
ħa tikbes ix-xemx
fuq ramel imdieheb
ħa johlom il-qamar
fuq ġnien il-għerf —
Gherja Ruħ il-Bniedem
bħal dielja mneżżgħa
sabiħa fuq eġħruqha
ħalli tiggerra ħielsa
fl-ispazji eterni
tal-infinit

u tibqa'!

DOREEN MICALLEG

HARSA LEJN L-GHAMLA TA' L-ANGLIČIZMI FIL-MALTI

minn ROMAN AZZOPARDI

Il-kelmiet Inglizi li llum daħlu fl-ilsien Malti qegħdin, kif naraw u nisimgħu kuljum, jaqdu bičča sewwa mill-ħtiġiet tagħna f'diversi okkażjonijiet. Kemm jekk hi ittra li trid tinkiteb, kemm jekk hu artiklu li jkun se jiġi ppubblikat, kemm jekk hi taħdita mal-ħbieb u kemm jekk hu rapport sportiv, hemm probabilita li se nużaw xi kelma Ingliza. Aħna li ngħozzu l-ilsien Malti, ma għandniex xi ngħidu, nippruvaw nagħtu xejra Maltija lil ħafna minn dawn l-angličizmi.

Xi kliem missellfa mill-Ingliż ħadu libsa Maltija kemm f'dik li hi forma miktuba, kemm f'dik li hi forma mitkellma. Nieħdu dawn iż-żewġ sentenzi bil-kliem Inglizi 'checking' u 'cake': L-**iččekkjar** tal-karti dam sejjer ġurnata. Il-**kejkiġiet** se jdumu ma jsiru.

Kliem ieħor li ġej mill-Ingliż ħa xejra, fil-ħoss u fil-ħażż, nofs ta' Malti u nofs ta' Ingliz. Nieħdu dan l-eżempju bil-kelma 'Trade Unions':

It-trejd unions jaqdu missjoni fil-pajjiż.

Mod ieħor ta' kif addottajna kliem Ingliz hu meta ngħaqqu l-artiklu Malti mal-kelma barranija. Eżempji: ix-Shop Stewards; ič-Chairman tal-Bank; il-Manager tal-fabbrika; it-tape recorders.

Il-ħolqien ta' varjanti huwa metodu ieħor li nużaw. Ngħidu aħna, insibu kliem bħal 'strikes' jew 'strajks' jew 'strajkiġiet' jonkella cranes' jew krejns' jew 'krejniġiet'.

Dan kollu jurina, fost l-oħrajn, li l-Maltin, bħan-nies ta' artijiet oħra, kull meta jaslu biex idaħħlu kliem missellef minn lingwi oħra, għandhom il-ħila jimmanipulaw dawn il-kliem missellef kif jaqbel, kemm fil-kitba, kemm fid-diskors. U dan igagħalna naħsbu f'metodu ieħor fejn il-Malti mhux biss idawwar u isawwar il-kelma Ingliza f'għamla Maltija, iżda jagħżel ukoll li fil-kelmiet missellfa jħalli xi kliem barra. Nieħdu b'eżempju l-kelma 'private buses' li l-Malti biddel fi 'privates'. Fis-sentenza 'Ġab it-tape hu u kellu jgħorru waħdu', trid tiftiehem 'Ġab it-tape-recorder'.

Issa, element grammatikali li jmiss mill-qrib lil dawn l-angličizmi huwaf ejn jidhol il-plural. Il-formazzjoni tal-plural Malti tieħu żewġ għamliet: (i) žieda ta' suffissi; (ii) plural miksuri. Imma fl-angličizmi dawn iż-żewġ metodi applikabbli għan-nomi u l-aġġettivi mhux